

SOCKENBLADET

Årgång 34

2012

Frinnaryds småskola ht 1950.

Rad 1: Lillemor Björk, Lars-Gunnar Göransson, Eivor Fransson, Ulla Bäckström, Sterne Johanson, Lisbeth Lindström, Björn Wilderoth, Gunilla Fristedt, Leif Gustafsson, Ullabritt Eriksson, Roland Axelsson.

Rad 2: Marianne Johansson, Gunnar Karlsson, Ingrid Eriösson, Mauritz Bergkvist, Solveig Fransson, Tore Hansson, Gunilla Fritzell, Åke Göransson.

Rad 3: Chatarina von Malmberg Tydén, Ulf Eriksson, Millgerd Gustavsson, Kurt-Olof Elofsson, Gudrun Gustavsson, Kenneth Persson, Lars-Göran Andersson, Lilly Bejre.

Frinnaryds

Hembyggsförening

SOCKENBLADET

ISSN 1651 - 1468

Redaktionskommitté: Elisabeth Ganestål, Allan Ganestål, Bengt Sunbring, Roland Johansson och Alexandra Davidsson.

Vi tar gärna emot tips och idéer beträffande innehållet i Sockenbladet.

FÖRENINGENS PLANERADE AKTIVITETER 2012.

Årsmöte

i Hembygdsgården torsdag den 29 mars kl. 19.00. Vi tittar på den gamla frinnarydsfilmen. Föreningen bjuder på kaffe.

Vårröjning

av Hembygdsparken torsdag den 19 april kl. 17.30. Föreningen bjuder på kaffe.

Loppmarknad

i Hembygdsgården lördag den 7 juli kl. 08.00 – 11.00. Servering.

Slätter

i Majmålen torsdag den 26 juli. Samling kl. 17-18. Ta med kaffekorg och lämpligt redskap.

Hembygdsdag

i Askeryd den 5 augusti (Bordsjö).

Logmöte

i Hembygdsgården söndag den 19 augusti kl. 11.00. Kyrkan ansvarar.

Braskväll

i Hembygdsgården torsdag den 22 november kl. 19.00. Servering. Lennart Andersson, Ralingsås visar film.

Julmarknad

i Hembygdsgården lördag den 15 december kl. 14.00. Ostauktion kl. 15.30. Servering.

**BESÖK GÄRNA FÖRENINGENS HEMSIDA UNDER ADRESS
www.hembygd.se/jonkoping/frinnaryd**

☼ Hembygdsgården ☼

i Sunhultsbrunn hyrs ut för mindre sammankomster.

Hyran är totalt 250:- kronor

(kyrksal 100:-, storstuga 100:-, kök 50:-).

Samlingarna visas efter önskemål.

Kontakta Elisabeth Ganestål, tel. 0140/21060

ÅRETS PERSONUPPGIFTER

FÖDDA I FRINNARYDS SOCKEN 2011

Joakim Karström	Morgonstigen	Sunhultsbrunn
Olle Johansson	Långs väg	Frinnaryd
Hugo Klangbeck	Norrlanda	Frinnaryd
Ellen Strandberg	Vivastås	Sunhultsbrunn
Malva Rosqvist	Morgonstigen	Sunhultsbrunn
Alexander Karlsson	Sunhultsvägen	Frinnaryd
Zack Eriksson	Frinneborg	Sunhultsbrunn

VIGDA 2011

Frida och Fredrik Walett	Hyltan
Christne Golander och Henrik Göransson	Frinnaryd

AVLIDNA I FRINNARYDS SOCKEN 2011

		Född	Död
Bengt Göransson	Tranås (Frinnaryd)	1936-09-05	2011-02-01
Elvy Lind	Antuna (Sunhultsbrunn)	1918-05-16	2011-04-17
Nils Söderholm	Frinnaryd	1917-07-14	2011-08-19
Sven Lind	Tranås (Sunhultsbrunn)	1923-11-05	2011-08-21
Ulla Dacke	Sunhultsbrunn	1944-01-08	2011-09-13
Torbjörn Lindström	Sunhultsbrunn	1946-12-21	2011-10-09
Bo (Bosse) Gustavsson	Frinnaryd	1941-12-16	2011-10-19
Inger Broström	Göteborg (N. Isaryd)	1916-01-06	2011-09-29

Socknens folkmängd uppgick 2011 - 12 - 31 till 724 personer,
en minskning med 4 pers. sen förra årsskiftet.

Massor av tidningsartiklar från trakten hittar du på www.frinnaryd.com

IMJOR BÄCKMAN BERÄTTAR.

Jag föddes i Äng i Barkeryds församling i sommarmånaden juli 1923. Min far arbetade som glasblåsare på Sunds Glasbruk vilket på den tiden var ett relativt välavlönat yrke. Tyvärr för familjens del flyttades verksamheten till Surte 1928. Far blev arbetslös och var tvingad att tänka om beträffande yrkesval. Det fanns inte speciellt många yrken som var möjliga på den tiden. Valet blev bonde, trots att han inte hade några större kunskaper inom detta område. Flytten gick till Norrby i Lommaryds församling 1929 och därefter till Ärlekälle i Marbäcks församling 1934.

Vid denna tid 1930 - 1940 gjordes nästan allt i jordbruket för hand eller med enkla maskiner. Det viktigast var att ta vara på det jord och mark gav. De år potatisskörden var god tillverkades potatismjöl som efter flera arbetsmoment till slut blev mjöl vilket kunde användas i flera år. Det som stod mig allra närmast hjärtat var när linfrön kom i jorden för att så småningom se de blå blommorna stå och vaja för vinden.

Då hade sommaren kommit och jag visste att jag skulle kunna väva framåt adventstid. Även hösten hade sin lycka då linet skulle bearbetas genom alla moment och till slut bli garn. Det var

ryckning, torkning, repning, värmning, brätning, skäktning, repning igen, sortering och spinning. Av detta blev det sedan tåjegarn till fina dukar, blånegarn till handdukar och lakan samt skäftefall till säckar. Nu kunde vi äntligen börja använda vävstolen.

Cykeln var ett fantastiskt fordon för den som var bosatt på landet. Med den fanns möjligheten att åka till Sunhult, Aneby och Marbäcks hembygdsgrd vilken invigdes 1937. Kyrkans sätt att arbeta gentemot oss ungdomar förändrades kraftigt i positiv riktning då Bertil Lundgren 1940 tillträdde som kyrkoherde. Mitt stora intresse för Svenska kyrkan föddes vid denna tidpunkt. Lundgren tog hand om oss ungdomar med sin enkelhet, kamratskap och engagemang på ett strålande sätt. Han fick många ungdomar att engagera sig i ungdomskretsen, han anordnade skidans dag med avslutning i kyrkan, han anordnade flickornas och pojkarnas afton, han anordnade lägerbål vid någon sjö och hjälpte oss att komma till stiftsungdomstinget i Linköping. Hans engagemang för ungdomar var enormt.

Två av mina stora intressen. Vävning t. v. och kyrkvärdskapet t.h.

År 1948 gifte jag mig med mitt livslånga kärleksförhållande, Martin Bäckman, och flyttade till Frinnaryd. Våra döttrar Eivor och Lisbet föddes 1952 respektive 1954.

Kyrkan var ju så nära mig i Frinnaryd, med mina mått mätt, så att det blev helt naturligt att engagera mig i kyrkans arbete. Ungdomskretsen, syföreningen, söndagskolan tillsammans med Inger Göransson och kyrkvård är lite av mitt förflutna engagemang i Svenska kyrkan. I allt detta har jag haft förmånen att uppleva fantastiska och omtänksamma människor och många kyrkoår med prästens alla vackra skrudar samt blomster och ljus på altaret.

Numera bor jag sedan 1990 på Konserthusgatan i Aneby och trivs alldeles utomordentligt här också.

Imjor Bäckman

NÅGRA ANTECKNINGAR OM HERRGÅRDAR OCH HERRGÅRDS- KULTUR ÖSTER OM RALÅNGEN.

Till rubrikens ämne hör på sätt och vis också Herrestad, som i likhet med Öringe och Vrangsjö ligger i Marbäcks socken, men av utrymmesskäl måste jag här nöja mig med att skriva kortfattat bara om de fyra säterigårdar som nämns i rubriken.

I Sockenbladet 2010 bidrog jag, som läsarna kanske minns, med en artikel om den kände arkitekten Ludvig Petersson och hans intressanta anknytning till Hästeryd; han var född där 1853, medan Hästeryds säteri fortfarande tillhörde det Bondeska fideikommisset. Jag berörde då också något ägarförhållandena i Hästeryd. Gården har, som vi vet, på senare tid åter kommit i Bondesläktens ägo.

Under det gångna året har det skett en mycket positiv förändring i Hästeryd. Parken har röjts så att huvudbyggnaden nu är frilagd. Det bådär gott för framtiden! Enligt Bengt Knutsson, som sedan flera år tillbaka arrenderar Hästeryd, är det ännu fullt möjligt att renovera manbyggnaden så att man kan behålla miljön någorlunda intakt. Ett glädjande konstaterande, tycker alla vi som varit lite ledsna över förfallet.

Hela gårdsmiljön i Hästeryd med byggnader, park, jordbrukslandskap, eklandskap, gravfalt och öppna ängsmarker på den bördiga och tillta-

lande sluttningen ner mot Ralången har utan tvekan ett väsentligt kulturhistoriskt värde!

Hästeryd i november 2011

Foto: HS

I en intervju som jag gjorde 2006 med Nils Karlsson, född 1920 i Hästeryd och uppvuxen där, aktualiserades en del uppgifter om gården som kanske kan vara av intresse för Sockenbladets läsare. När det gäller bokarna sydväst om gården mindes Nils Karlsson att de var lika stora i hans barndom; de lär ha planterats kring 1850, när man en tid hade för avsikt att flytta huvudbyggnadens läge söderut. Nils Karlsson berättade också en del om den pampiga s.k. Villan som byggts som sommarbostad av tandläkare Josef von Malmberg på 1910-talet.

Josef von Malmberg, tandläkare i Tranås, var född 1891 och uppväxt i Öringe. Han fick då och då besök i Hästeryd av prins Oscar Bernadotte, yngre bror till Gustav V Josef von Malmberg och prins Oscar hade gemensamma ideella intressen, båda var, om jag har uppfattat saken rätt, frikyrkligt och nykterhetspolitiskt engagerade. Josef och Fredrik von Malmberg var två bröder ur en stor syskonskara som härstammade från Öringe. Fredrik förvärvade enligt uppgift Vrangsjö säteri 1927 och ägde Hästeryd sedan 1918, han var gift med patron Axel Dahlströms dotter Inez från Hästeryd. Fredriks och Inez dotter Margareta von Malmberg Rydström var den sista medlemmen av familjen Dahlström/von Malmberg som ägde Hästeryd till ett stycke in på 2000-talet.

Villan har idag, 2011, fått en dansk ägare och håller på att renoveras. Foto:HS

Nils Karlsson berättade vid vårt samtal också för mig att parken i Hästeryd i hans barndom sköttes av anställd trädgårdsmästare; där fanns t.o.m. växthus för odling av grönsaker för gårdens behov. Trädgårdskulturen präglade nog i ännu högre grad Vrangsjö. Oskar Jarén har fotograferat växthusinteriorer därifrån med t.ex. stora slanggurkor och tomater (finns nu i Läns museets fotoarkiv i Jönköping). I Vrangsjö bedrevs pensionärsrörelse under lång tid. Före ambassadören Lars Bergquist har i ett par samtal berättat för mig om sina positiva minnen från familjens sommarvistelser i Vrangsjö på 40-talet; där har nog många andra bemärkta personer också tillbringat somrarna. Lars Bergquist (ambassadör i bl.a. Peking och vid Heliga Stolen/Vatikanen i Rom) är son till Thorwald Bergquist (1899 - 1972), justitieminister i samlingsregeringen under andra världskriget och därefter landshövding i Växjö under lång tid.

En kort ägarlängd för Öringe och Kvarnstad kan här vara på sin plats. Läsaren kommer att märka att de ovannämnda gårdarna är intimt förknippade med varandra ägarmässigt. Det gällde också i äldre tid, något som jag beskrivit i min bok om Frinaryds socken beträffande Kvarnstad och Hästeryd.

Från 1832 ägdes Öringe och Kvarnstad av översten Fredrik Sjösteen (f. 1782). Hans dotter Charlotta Wilhelmina Sjösteen (f. 1819) gifte sig 1844 med sedermera kaptenen Johan Adolf von Malmberg (1812- 1892). Paret von Malmbergs son, Oscar von Malmberg (1852 - 1903), var

kapten vid Kalmar regemente och gift två gånger - första gången med Anna Margareta Lilliecreutz (1855 - 1891), i andra äktenskapet med Lilly Mathilda Elisabet Belfrage (f. 1866). I det första äktenskapet föddes, om jag inte misstar mig, 9 barn, bland dem Fredrik och Josef, som jag nämnt tidigare i den här artikeln. I andra äktenskapet föddes ytterligare 4 barn, om jag är rätt underrättad. I den stora syskonskaran ingick också dottern Ruth von Malmberg (1878 - 1962). Hon, liksom fadern, var starkt frikyrkligt engagerad och flera av barnen var inte döpta i Svenska kyrkan. Öringe tycks vid denna tid ha varit ett frikyrkligt centrum i bygden. Ruth gifte sig med missionären Gustaf Ahlstrand och for 1898 med honom till Kina för att ägna sitt liv åt missionens tjänst. De drabbades där av svåra motgångar och deras liv och verksamhet har varit föremål för ett gripande TV-program alldeles nyligen. Ruth Ahlstrand är begravd på Marbäckskyrkogård.

Familjen Ahlstrand i sitt hem i Kina eller möjligen på besök i annat missionärshem. 1904 Jönköpings läns folkrörelsearkiv

Oscar von Malmberg avled 1903 och Öringe och Kvarnstad förvärvades året därpå av Carl Oskar Andersson (1860-1937) och hans hustru Kristina (1861- 1920) som tidigare varit arrendatorer i Nobynäs hos Henrik Liewen Stierngranat. Två av C.O. Anderssons söner, Tor (f. 1891) och David (f. 1893) tog sitt efternamn efter fädernegården, Tor Öhrfelt övertog Kvarnstad, medan David Örfelth blev ägare till Öringe efter föräldrarna. Idag ägs Öringe av Johan Örfelth, sonson till

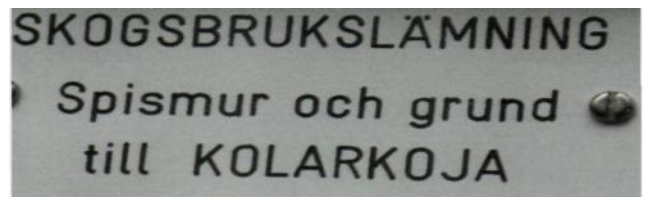
Öringe manbyggnad från 1899 med Malmborgare framför huset.

David, och Kvarnstad tillhör Tor Öhrfelts efterkommande, så kontinuiteten är som synes stabil. Under 1800-talet drevs Kvarnstad som s.k. frånbruk till Öringe och ingen ägare bebodde gården. Jag har ingående beskrivit Kvarnstads historia i min bok *Från Svartebro till Socknamon*, så jag hänvisar intresserade läsare dit för mera detaljer. Jag vill bara, innan jag avslutar den här faktsäckade artikeln, anknyta till min egen familjehistoria: På 1880-talet var min morfar anställd hos von Malmborgs på Öringe och jag vet bestämt att han enbart hade gott att säga om sin dåvarande arbetsgivare. Senare brukade han dessutom torpet Madstugan under Vrangsjö på Malm borgarnas tid. Vad min mor beträffar så var hon under längre tid (1914 - 1928) anställd, först kort tid hos Carl Oskar och Kristina Andersson i Öringe och sedan hos sonen Tor Öhrfelt i Kvarnstad. Hon har för mig berättat om åtskilliga dom, bland andra den amerikanske författaren och diplomaten Samuel Shellabarger som ibland deltog i skördearbetet med sin familj och inte minst paret Anna Lotta (som hon blev god vän med) och Torgny Fock som bodde en längre tid på Kvarnstad. Torgny Fock, friherre och skogstaxator, var känd som en hetlevrad herre; han var nära befryndad med Carin Fock, mest bekant för att hon var gift med den ökände nazikoryfén och fältmarskalken Herman Göring. Men Göring har, mig veterligen, aldrig satt sin fot i Kvarnstad och därmed sätts punkt för min herrgårdsöversikt.

Henry Sjöstrand

DET VIKTIGA KULTURARVET.

Här kommer en fortsättning av en artikel i förra numret av Sockenbladet, skriven av Greta Forsberg i Fornminnesföreningen. Hembygdsföreningen har under året låtit tillverka skyltar som en information om och vägvisning till fynden i Frinnaryds sockenallmänning. Det handlar då om en kolarkoja, en kolbotten och en fångstgrop utefter Västra vägen.

Så här ser de nyuppsatta skyltarna ut.

En gråmulen novemberdag styrde vi kosan mot sockenallmännningen. Det var Greta Forsberg, Lennart Johansson och Hans Forssander från Fornminnesföreningen samt från Hembygdsföreningen Lärs-Åke Davidsson, Allan Ganestål och undertecknad med kameran laddad.

Hans Forssander, Bertil Johansson och Lärs-Åke Davidsson beundrar resterna av kolarkojan.

Under den trevliga rundan stannade vi till vid ett par väghållningsstenar, en med texten Täckarp, som låg på gamla vägen mot Frinnaryd öster om Dagstorp och en på Kungsvägen (Gamla vägen) mellan Askerydskrysset och Haga. Båda dessa märken kan vara från 1700-talet.

Unik fångstgrop i Socknamon

Kaffestund i nära anslutning till den gamla kolbotten.

1. Äldre jaktredskap för jakt av älg, varg och ren samt i mindre utsträckning även för räv och björn. Består av grävda fallgropar med eller utan sparkkista av sten eller trä. 3-4 meter i diameter och c:a 2,5 meter djupa. Groparna doldes av icke bärande tak av grenar och mossor. Förbjöds i lag år 1864.

Texten på Täckarpstenen förbättras med krita.

SKOGSBRUKSLÄMNING KOLMILEBOTTEN

Samling runt väghållningsstenen Gullaryd/Brunseryd.

Text och foto: Elisabeth Ganestål

2. En väghållningssten markerar gränsen mellan två väglotter med olika väghållare. På ena sidan var del en fastighetsägare som svarade för underhållet, på den andra tog en annan fastighetsägare vid. Varje väghållare bidrog med arbetskraft och material. Sådana här stenar har funnits åtminstone sedan 1600-talet.

I Jönköpings län finns närmare 1 000 bevarade och registrerade stenar, i hela landet c:a 5 800. En oproportionerligt stor del finns alltså i vårt län.

OM VARGJAKT, SOCIALA FÖRHÅLLANDEN OCH HÄLSOVÅRD I 1800-TALETS FRINNARYD.

De flesta som läser det här är säkert väl insatta i den dagsaktuella debatten om vargens plats i vår svenska fauna och känner till att det idag förekommer skydds jakt på varg då och då. Uppfattningen om vargens roll varierar som vi alla vet. Att synen på varg och andra rovdjur var tämligen annorlunda för sådär 170 år sedan råder det ingen tvekan om, det framgår också tydligt av de protokollsutdrag som jag tänker presentera här. Utdragen är baserade på Frinnaryds kyrkoarkiv 1830 - 50-tal, speciellt sockenstämmoprotokollen som är en guldgruva, om man vill veta något om de lokala förhållandena. Lite om sociala problem och levnadsvillkor under den aktuella tiden blir det också fråga om i min krönika, liksom några reflektioner om sjukdomar och hälsoläge i en liten Smålandssocken. Vi bör ha klart för oss att epidemier som kolera, koppor och rödsot fortfarande var ett reellt hot mot befolkningen för 170 år sedan, även om just smittkopporna hade gått tillbaka rejält i och med vaccineringen. Ett och annat bagatellartat, kanske rentav komiskt, inslag i protokollen berör jag också kortfattat.

Unik fångstgrop i Socknamon på kulle mot mossmark.

Inställningen till vargen och rädslan för vargen får man en god uppfattning om, när man läser ett sockenstämmoprotokoll från den 17 september 1843. Där sägs bl.a. följande: [man skulle i sock-

nen medverka till] "att genom höga premier (=belöningar) uppmuntra till vargens dödande och slutligen fullkomliga utrotande." Bidrag till premiepengarna skulle beräknas "efter antalet afvelsdjur hvar och en äger". Tydliga tecken således på att vargen var djupt impopulär, kanske främst på grund av hotet mot tamdjuren, som man var så beroende av för livsuppehållet.

Vargen - hur farlig är den?

Den 11 maj 1834 utsåg man s.k. skallfogdar, d.v.s. ledare för rovdjursjakten på varg och räv. I § 6 i protokollet sägs följande: "Till öfverskallfogde inom församlingen valdes arrendatoren Göran Fredriksson Örnqvist i Hyltan och till skallfogdar P Frinberg för Frinnaryds rote; Johan Bomqvist för Täckarps rote; Samuel Jönsson i Bänarp för Bänarps rote; Samuel Isacsson i Gårdebo för Östra roten; och skulle för övrigt alla vederbörande påminnas om den dem åliggande skyldigheten att hava vargnät i ordning." Även räven var ett avskytt rovdjur som bekämpades med kraft. Så långt fram som 1860 (29/1) kunde sockenstämmoprotokollet berätta: "företeddes skinn från 4 rävar av Johannes Jonsson i Bänarp". Skytten erhöll skottpengar och som det heter i protokollstexten "öronen avskars och uppbrändes" inför de församlade. Vi lämnar rovdjursjakten och försöker se hur hälsoläge och medicinsk standard avspeglar sig i protokollen vid mitten av 1800-talet. Vaccination mot smittkoppor var allmänt utbredd och påbjuden sedan början på seklet, själva vaccinationen skulle församlingens klockare ombesörja, senare var det skollärarens uppgift. I ett protokoll december 1837 heter det t.ex.: " Summan på de af Kläckaren för detta år vaccinerade barn vore

enligt företedd förteckning 15 inom församlingen och 1 utom förs. Summa 16 st." 1853, då en svår koleraepidemi rasade i landet-i Karlskrona och Jönköping avled t.ex. tusentals personer under några få höstveckor - hölls ett sammanträde med den s.k. Sundhetsnämnden i Frinnaryd. Jag återger den aktuella paragrafen som talar om hur befolkningen skulle förhålla sig för att undvika smitta i denna kritiska situation: "Som cholera ännu fortfar att härja i Jönköping, beslöt Sundhetsnämnden, att hvem som hälst inom församlingen, som till Jönköping eller annan Cholera-smittad ort sig begifver, skall ovillkorligen vid sin hemkomst i 10 dygn hålla sig hemma i sin bostad, utan att hafva minsta beröring med någon person utom densamma under ofvan bestämda tid. Den däremot bryter varder förfallen till 6 Rd 32 skilling Banco i böter." [min egen kursivering] Ord och inga visor kan det tyckas.

Rödsoten som härjade i Frinnaryd 1857 återkommer jag till i ett annat sammanhang. Det året avled i socknen 42 personer, de flesta var barn. Jag har skrivit om detta ämne liksom om andra epidemier i min bok *Från Svartebro till Socknamon* (sid. 152)

Året 1846 var ett missväxtår, bland många andra, som svårt hemsökte framförallt obesuttna människor utan egen jordbit. Stämmoprotokollet 16/10 1846 innehåller bl. a. dessa onekligen tänkvärda ord: "Tillgången på säd och potates är dock tillräcklig för socknens behof, om brännvinsbränningen inställes under de 3 första månaderna af nästa års brännvinsbränningstid". Fattigdel utdelades regelbundet till de allra mest behövande i socknen. Som ett belysande exempel kan jag nämna att backstugumannen Petter Samuelsson i Målabergsstugan under Hästeryd (han kallas på annan plats "nådehjon" hos greve Bonde som ägde Hästeryd) år 1847 erhöll följande bidrag från Fattigmagasinet: 8 riksdaler i klädpengar, 8 kappar säd (en kappe är knappt 5 liter), 8 skålpund kött (ett skålpund är ungefär ett halvt kilo) och 1 kappe ärter. En ganska normal tilldelning för en medellös person.

Trots att det ofta rådde mycket besvärliga förhållanden i hemsocknen kunde man ändå ibland visa en viss empati med människor som hade det ännu sämre på andra håll landet. Ett exempel av flera. År 1843 drabbades Växjö av en svår brandkatastrof som gjorde 1100 personer hemlösa. Stämman i Frinnaryd gav då sexmännen i uppdrag att göra en insamling till de behövande i Växjö. Något liknande förekom, då Eksjö 1856 drabbades av en förödande brandkatastrof. De ovan nämnda sexmännen var sex i varje socken utsedda förtroendemän, vilka skulle se till att sockenstämmobesluten verkställdes, de hade även ansvar för underhåll av kyrka och prästgård.

När det den 11 maj 1834 anmälts att arrendatorn på N. Sunhults Norrgårds soldattorp A Dahlberg hade begärt att hans sjuka hustru skulle få vistas någon tid på Medevi brunnslasarett, så beviljades hans begäran med villkor att han inkom med intyg från provinsialläkaren för att styrka behovet. Till saken hör att det i Jönköpings län bara fanns ett par provinsialläkare som skulle täcka hela länet. Men postbefordran fungerade hyggligt, far man tillägga. Jag kan också här berätta, som ett kuriosum, att när stämman 19 april 1835 hade att ta ställning till en begäran från Magnus Olofsson Lindqvist att få vistas hos sin familj i Bänarp (Gärdstugan) så avslogs ansökan utan pardon. Lindqvist var sedan länge okänd i trakten för sitt leverne och sin kriminella belastning. Han avled så småningom 1850 på Flottans sjukhus i Karlskrona, där han avtjänade ett livstidsstraff. Den rätt talande slutklämmen i sockenstämmoprotokollet lyder som följer: "Församlingen tror, att det vore nyttigt för hustru och barn, att han aldrig mera kommer att till dem återvända".

Som lämplig avslutning på denna krönika en liten notis av mindre allvarsamt slag. I Frinnaryd fanns det tydligen på 1840-talet ett "Förargelsens hus". I stämmoprotokoll av den 31 oktober 1845 bestämdes nämligen att dasset vid sockenstugan måste flyttas till en mindre iögonenfallande plats. Anteckningen i detta ärende lyder nämligen: "Afrådet vid Sockenstugan som har en otjenlig plats vid vägen kommer derifrån att nästa sommar flyttas till sydöstra hörnet af sockenstuguplanen."

Henry Sjöstrand

INTERVJU MED BENGT SUNBRING.

I samband med Bengts 90-årsdag gjordes denna intervju. Det är en aktningsvärd ålder, men eftersom Bengts båda föräldrar blev nästan 90, tyckte han inte det var så konstigt.

Det är nu många år sedan han fyllde 50. Vid frågan om han då fick en silverkrycka blev svaret nekande. "Jag tror det var vanligare i generationen före mej", sa han.

På 90-årsdagen blev Bengt uppvaktad av goda vänner, här representerad av Iris Andersson.

Mina föräldrar, Hjalmar och Helga Karlsson, hade en gård i Norra Sunhult. Där fanns bl.a. hästar och kor, och vi levererade mjölk till Tranås mejeri. Vi var tre syskon, Roland var äldst och Per yngst. Jag fick tidigt hjälpa till med de sysslor, som fanns på en gård. Ingen av kände väl egentligen ingen större dragning till att arbeta med jorden Något som mötte en viss förståelse hos våra föräldrar. Bilar skulle det vara. Min pappa hade en bil, men han överlät "chaufförskapet" åt andra. Vi hade chaufför och jag och mina bröder körde gärna. Vi fick låna fars bil, men så småningom köpte vi bröder en bil ihop.

Efter våra föräldrar köpte vi bröder gården gemensamt. Det fungerade inte riktigt bra, så vi kom överens om att den skulle gå över i min ägo.

Bilagandet var inte bara för nöjes skull. Till en början kördes mjölken till mejeriet med hästskjuts, och vintertid kunde man t.o.m. köra över sjön. Så småningom använde vi vår lastbil.

Min hustru Vera och jag gifte oss 1954. Vi träffades i Dagstorp på ett kretsmöte och dit kom Vera på cykel från Aneby, där hon jobbade i sin pappas charkuteriaffär till hans stora glädje. Vi bosatte oss här i Sunhult och hyrde hos min moster, Rut Wilhelmsson, på Frinarydsvägen I källaren hade jag då en cykelverkstad i 4 - 5 år. Det var ett rätt lukrativt företag. Så småningom fick jag för mig att bygga en bilverkstad med bensinstation ute vid 32:an. Jag minns att jag hade öppet till klockan 19.00.

Jag var också politiskt verksam i folkpartiet och satt med i kommunalfullmäktige. Mina föräldrar var starkt engagerade inom Alliansmissionen och därför blev det naturligt att också jag skulle lägga mycket av min tid och kraft åt samma rörelse.

Jag är i stort sett nöjd med mitt liv. Jag har aldrig känt någon längtan att flytta från Sunhult. Jag har fått leva ett rikt liv och måste vara tacksam för att både Vera och jag fått behålla hälsan. Lite förkylning och snuva var inget att bry sig om, och jag har aldrig varit sjukskriven.

Jag gjorde min militärtjänst först i Jönköping och sedan i Charlottenberg under två års tid.

Bengt och Vera avsmakar 1999 års julost.

Sunhultsbrunn var en gång ett livaktigt samhälle med post- och telegrafstation samt diverse affärer. Inte minst minns jag Fru Sääv, som drev Brunshotellet, som ofta hade stockholmare som gäster. Där arbetade jag lite som gårdskarlar.

Avslutningsvis vill vi framhålla Bengt som en av de mera kända profilerna i samhället. Sedan år 1993 har undertecknad haft förmånen att arbeta fram Sockenbladet tillsammans med Bengt. När det gällde personer och händelser i Sunhult med omnejd var han en outtömlig källa att ösa ur. Det han inte visste, var knappast värt att veta. Därför har han varit en stor tillgång för Hembygdsföreningen.

Elisabeth och Allan Ganestål

NÅGRA MINNESBILDER FRÅN MIN BARNDOM I FRINNARYD.

Mitt namn är Birgitta Kellner men som flicka hette jag Birgitta Fristedt. Egentligen är mitt första namn Karin men då min mor också heter så, valde mina föräldrar att kalla mig Birgitta. Mina föräldrar och min syster Gunilla flyttade till Frinnaryd 1945, samma år som andra världskriget slutade. Jag, den enda i familjen som är född i Frinnaryd, kom till världen strax före jul 1947.

Far Gösta och mor Karin ägde Sollidens Handelsträdgård och jag tyckte det var mycket roligt att hjälpa till där jag kunde. Blommor som skickats med tåget hämtade jag på stationen. Jag tog rättöversvägen via "Kullen" och över spåren, den närmaste vägen.

Far hade en kusin som var lokförare på godståg. Ibland blev han tvungen att stanna tåget på sidospåret i Frinnaryd. Då var han snabb att besöka oss och mor kokade naturligtvis kaffe till honom och alla andra som fanns på plats. Till julen bar jag ut Röda Kors- blommor till de gamla, som ofta stack till mig en slant eller godis som tack. Ofta var vi två som delade ut blommor, nämligen Britt-Marie Svensson och jag.

Jag var en baddare på att rensa och gallra. Det var inte alltid lätt att se skillnad på planta och ogräs och då fick jag be pappa om hjälp som gav mig många goda råd.

Det godaste jag visste var att ta morötter direkt från morotslandet och äta direkt samt att äta de små, små tomaterna som jag tog direkt från plantan i tomathuset. Pappa var vida känd för sina tomater och folk på genomresa tog gärna avstickaren till Frinnaryd för att köpa ett kilo eller två. Då passade många på att även köpa slanggurka, som han odlade i det varmaste av växthusen med subtropiskt klimat.

En annan av hans specialiteter var cyklamen, pelargoner och azaleor som han drev upp i växthusen. Hemma hos Arne Gustavsson finns fortfarande pelargoner som härstammar från hans odlingar!

Mina första sex år i skolan tillbringade jag i Frinnaryd. I småskolan hade vi Lily Bejre som lärarinna. Hon har tidigare blivit omtalad i detta blad eftersom många av äldre frinnarydsbor har gått för henne. En oförglömlig lärarinna. Vår klass hade väldig tur med lärare. Istället för att få en av de gammaldags lärarna i trean fick vi en helt nyinflyttad lärarinna som hette Alica Nilsson. I fyran kom återigen en ny, ung lärarinna, skånska, som jag tyckte mycket om. Hennes namn var Rut Jönsson.

I femman på nytt en ny, denna gång manlig lärare, Kenneth Björnehäll. Han hade många nya idéer och han ordnade en skolresa ända till Göteborg! Mitt starkaste minne från honom var annars när han visade oss vad som händer när man röker. Han drog ett bloss på en cigarr och släppte sedan ut röken på en vit näsduk. Den blev helt brun och flera av oss tyckte att det sågäckligt ut och att det där med att börja röka inte var någon vidare idé.

I sexan fick vi sedan den lärare som jag tror har varit den mest omtyckta lärare under många år i Frinnaryd, nämligen Arne Gustavsson. Han förberedde oss på vår vidare skolgång - läroverket i Tranås - på ett föredömligt sätt.

Taget spelade en viktig roll i vara unga liv. Tack vare taget kunde vi ta oss till och från Tranås flera gånger om dagen. Vi kunde åka på bio och ishockey utan att be våra föräldrar om att få skjuts. Nåja, ett par gånger "fick" jag ringa till pappa och be honom hämta oss då ishockeymatchen höll på "alldeles för länge". Familjens första bil var en Standard Vanguard som senare byttes ut till Volvo Duett, perfekt för trädgårdens behov.

På somrarna tillbringade vi många timmar så gott som varje dag vid sjön Ralången, där simskolan anordnades. Vi cyklade tre kilometer genom skogen till en glänta som var vår badplats. Det fanns omklädningsrum för flickor och pojkar. Pojkarna sökte ofta och hittade ibland små hål i brädorna för att kolla på oss tjejer när vi klädde om. Mamma hade strängt förbjudit mig att gå ner till Svartån av rädsla för att jag skulle ramla i och drunkna. Naturligtvis gick jag dit - och ramlade i ån. Tack vare att min syster Gunilla var där också, kunde hon dra upp mig. Jag kom hem något slokörad och gick inte tillbaka till ån på jättelänge. Under min barndom fanns det en massa affärer i samhället. Mor gick ofta och handlade på lördagsförmiddagarna och då fick vi flickor naturligtvis följa med. Det var speciellt roligt att gå till köttaffären, som låg där antikaffären idag ligger. Det luktade så speciellt där inne, var svalt och ibland fick jag smaka en liten korvbit. Slaktaren själv, Rosell, "lyckades" oftast skära minst 125 g när mor beställde ett hekto av någon vara. Ibland gick jag till Nöjds skoaffär och såg på när han tillverkade och reparerade skor. Det luktade

fantastiskt av läder i hans aftär. TVn kom till vårt samhälle i slutet av femtiotalet. Då visade både Persson, vår granne, och Eriksson, i det f.d. "bankhuset", TV i sina skyltfönster. Det stod ofta en hel klunga och tittade på TV på det viset - även på vintern i kylan. Sommartid var det tältbio som gällde. Far och son reste runt i trakten och visade en barnförbjuden och en barntillåten film vid respektive tillfälle. Det blev många Åsanisfilmer för min del då jag var för liten för de barnförbjudna - till skillnad från min syster som kunde skryta med att få se bl.a. Ingmar Bergmans första filmer. Vi satt på hårda träbänkar men vad gjorde det? På skyltsöndagen, som första advent kallades förr, gick vi runt i samhället och såg alla upplysta skyltfönster. Roligast var det att se på Fritzells skyltning eftersom det alltid fanns någonting som rörde sig där: en docka, en tomte, ett tåg eller någonting annat.

Så snart det blev kälkväder, träffades vi barn och ungdomar i "Dockelia". Vi gick längst upp i backen och körde så fort vi kunde ända ner till Solhems slänt. Om det eventuellt kom en bil, så vek den undan för oss ungar. Det var vi som var "kungar" av "Dockelia" vintertid.

Att leka indianer och vita gjorde vi vid Brinkebäck. Det var spännande. På våren gjorde vi också "båtar" av träpinnar och följde dessa ända uppifrån Norrgården ner till "deltat" strax före järnvägen. Det gällde att bli först förstås. Den självklara trygghet jag kände som barn beroi naturligtvis på flera saker. Ett tryggt hem med två underbara föräldrar, en trygg skola, ett tryggt samhälle. Det var detta som gjorde att jag - när jag efter många år i utlandet - valde att flytta tillbaka till Frinnaryd med min son Robert. Jag önskar att många människor har känt den trygghet jag gjorde som barn, en oerhörd styrka för alla oförutsedda händelser som sker i livet. *Birgitta Kellner*

*Så snart en kvinna tänker någorlunda snabbt,
kallas det intuition. Barbro Alving*

*Intuition: den egendomliga instinkt, som säger en
kvinna att hon har rätt, vare sig hon har det eller
inte. Okänd*

FRÅN EN FRUSEN BANDYPLAN TILL ATT FRYSA PÅ OLD TRAFFORD - om att brottas med frustration, trilskande analysapparater och ytterligheter och bli belönad med en Harry Potter-dräkt.

På hösten 1985 började jag första klass i Frinnaryds skola. Vi var 5 stycken som började det året. Alla var högst exalterade, både föräldrar och elever. Kanske inte Anna-Lisa Bengtsson dock. Hon hade varit med förr och skulle göra om samma sak några gånger till innan pensionen. Pappa var med mig. Det var alltid något extra speciellt med dagar då pappa kom till skolan. Mamma jobbade där så henne såg jag hela tiden ändå. I 2004 påbörjade jag min doktorandutbildning på University of Manchester. Vi var 5 stycken doktorander som började det året. 5 stycken blivande doktorer inom läkemedelsmetabolism och farmakokinetik, en av många specialiteter inom farmaci. Förutom oss 5 fanns det en hel aula full av doktorander inom alla andra tänkbara ämnen. Det var ingen som var exalterad. Vi var mest förvirrade. Vart på detta enorma campus skulle vi, och varför? Vilken var vår byggnad och var någonstans fanns vår professor? Det slutade med att vi fick tag i professors sekreterare på telefon. Han var inte tillgänglig och hon visste ingenting. Vi gick till studentbaren istället och tog en drink och det tyckte jag då var en högst dekadent sysselsättning. Det var egentligen inte en särskilt speciell dag alls. Förvirringen satt i under åtminstone det kommande året. Med den starten, en professor som ständigt var någon annanstans, jag brukade faktiskt skämta och säga att det var lättare att få audiens hos Drottningen än att få träffa honom, en bihandlare som mitt under min doktorandtid lämnade naturvetenskapen med dunder och brak och en labbflytt som tog upp stora delar av mitt andra doktorandår känns inte min utbildning som det centrala i min tid i England. Det var tidigt tydligt att i England är en doktorandutbildning en utbildning som alla andra. Med en befolkning på över 60 miljoner är utbildningsväsendet något av en massindustri. Trots att min och mina

meddoktoranders forskningsinriktning skilde sig åt, skulle vi under vår doktorandtid igenom samma seminarier och kurser och få samma papper påskrivna och tre år efter starten skulle vi helsl vara klara. På vissa sätt var det ett slags maskineri som tuggande på, och det som jag var så intresserad av, och glad att få jobba med, tappade ibland sin glans bland saker som gick fel och analysapparater som inte fungerade. Missförstå mig inte, det var en bra utbildning. Jag fick arbeta med ett riktigt spännande ämne bland människor som är världsledande inom fältet och jag lärde mig mycket. Det är uppenbart att jag inte varit där jag är idag utan min utbildning och jag har förmånen att få jobba med läkemedelsforskning. Att upptäcka saker och utforska sammanband har alltid varit en stor drivkraft för mig. Men jag kan inte separera erfarenheterna jag fick av min utbildning med erfarenheterna jag fick av att bo i ett annat land under längre tid.

Min kompis Damien framför Old Trafford i väntan på matchstart.

När folk frågar mig hur det var att bo i England vet jag oftast inte vad jag skall svara. Det känns som att det var ungefär som att bo i Sverige, fast jag pratade engelska hela dagarna. Därför tackar jag glatt ja till att skriva något om hur det var i England, men sitter sedan länge och stirrar på skärmen när jag väl skall börja skriva. Ingen som ställer den där frågan vill ju ha svaret att det är som att bo här. Svaret är heller inte så enkelt. Men en del skillnader är så subtila att de är märk-

bara, men otroligt svåra att förklara. En del människor som ställer den där frågan gör det med något som nästan liknar skräckblandad förtjusning. Som att de väntar sig att min berättelse skall likna någon brittisk TV-serie med flotta barer och bestialiska mord. Som en blandning av kommissarie Lynley och Bridget Jones. En del av de besökare som kom till Manchester tittade frågande på de skräphögar till trädgårdar som ligger framför många av alla de oändliga raderna av rödbruna tegelradhus som täcker en stor del av Manchesters yta. Dom frågar sig var te-serveringarna och de prunkande trädgårdarna är, de där som man ser i Morden i Midsummer.

England är en stor mix av så många olika saker. Likaså var min upplevelse av att bo i England en mix av massa upplevelser. Jag har varit på champagnebarer och ätit på Rio Ferdinands restaurang. Någon blev brutalt mördad på gatan bredvid där jag bodde i två

och ett halvt år och jag har trängts på bussen från stan med knappa överlevare från Manchesters stora musikvåg på 70-talet. I Alderley Edge i Cheshire, där jag jobbade i drygt två år, kan man få sitt lystmäte av både prunkande trädgårdar och söta små stenstugor men åker man istället till Eccles kan man få se förbommande butiker och radhus som ser ut som om de redan borde rasat. Överhuvudtaget är det intrycket, som känns viktigast när jag tänker tillbaka på min tid i England, den där känslan av att precis allting finns. Det finns snuskigt rika människor och det finns skrämmande fattigdom. Det finns invandrare från precis hela världen. Man kan dricka sin öl på The Philharmonic i Liverpool med gyllene örnar hängande över baren eller man kan dricka den på någon "local" på någon ruffig bakgata i Salford. Oavsett vilken obskyr musikgenre man har som sin favorit kan man hitta något ställe som spelar just precis den speciella typen av musik. Och oavsett vad för slags människa man är och vad man tycker om att göra så finns det alltid någon annan som tycker det är fullt normal och som gärna gör dig sällskap. Och på ett sätt som jag inte riktigt upplevt tidigare umgås alla de här människorna med varandra. Och doktor blev jag. Efter ett fre och en halv tim-

me långt förhör fick jag fina omdömen och några månader senare tog jag officiellt examen. Jag och två av mina doktorandkollegor klädde ut oss i något som kändes som taget ur en Harry Potter-film och efter officiell fotografering tågade vi iväg till universitetets aula och under mycket pompa och ståt fick vi våra examensbevis.

Båda mina yskon, mamma och pappa var med. Det var en extra speciell dag. I slutet av dagen fick jag ett halsband med en sten för varje år jag gått i skolan. Det var ett långt halsband och jag är mycket stolt över varje sten.

För någon som vuxit upp i ett samhälle med kanske 300 invånare där knappt någon har ett annat ursprung än Sverige och det mest spännande som händer på ett helt år är att en svan fryser fast i isen så kan ju det där lätt kännas lite överväldigande. Men för mig var det nog mest befriande. Jag hade en väldigt trygg uppväxt i Frinnaryd och nu som vuxen ser jag den där tryggheten som en lyx. Men när jag växte upp såg jag den ständigt som en börda och undrade vart någonstans livet egentligen pågick och jag hade en känsla att inte riktigt passa in. Jag ville inte spela bandy och jag kunde multiplikationstabellen utan att behöva plugga den och jag räckte upp handen när jag kunde svaret på en fråga och på något vis blev det där dåliga egenskaper och jag förstod aldrig hur det gick till. Bland Manchesters mix av rika och fattiga, snygga och fula, tjocka och smal, ljusa och mörka insåg jag att oavsett vem man är, så kan man alltid hitta en plats i världen där det finns liksinnade. Eller som en av mina kompisar i Manchester en gång uttryckte det: "If you are not a freak, you are not unique" (Är du inte udda är du inte unik) *Elin Karlsson*

FRIKYRKORNA I FRINNARYD OCH SUNHULTSBRUNN.

När jag kom till Frinnaryd 1990 fanns det fyra frikyrkoförsamlingar i Frinnaryds socken: En alliansförsamling och en baptistförsamling i varje samhälle. Första halvåret, vårterminen 1990, var jag anställd som pastor i Frinnaryds Baptistförsamling men hösten 1990 blev jag tillsammans med en ungdomsledare anställd av alla fyra församlingarna i Frinnaryd och Sunhult.

Var och en av dessa församlingar har naturligtvis sin historia. Låt oss börja med **Sunhults Alliansförsamling**. Den kan härröra sina anor bakåt i tiden till 1866, då några troende vänner beslutade att bilda en missionsarbetsbiträdesförening. I stadgarna, som antogs 1872, anges att föreningens ändamål var, att söka verka för Kristi rikets utbredande både inom och utom fäderneslandet, i synnerhet i Frinnaryds församling. Föreningen anslöt sig till Jönköpings Missionsförening. 1872-74 gick en väckelse fram i bygden. Den berörde de flesta hem i trakten och många fick uppleva frälsning i de välbesökta mötena. 1871 byggdes missionshuset i Vallstorp. Intresset för missionshusbygget var stort i bygden. Det visar bl.a. en förteckning över skänkt timmer och frivilliga dagsverken, där de flesta gårdsnamnen i Frinnaryd och ganska många från Mar-bäck finns med.

1898 flyttades missionshuset till sin nuvarande plats i Sunhultsbrunn.

Församlingen har bytt namn flera gånger. Efter art de första åren ha gått under namnet missionsarbetsbiträdesförening antogs 1872 namnet Frinnaryds Missionsförening. Någon gång på 1890-talet antogs namnet Frinnaryds Östra Missionsförening. 1931 ändrades namnet till Sunhults Missionsförening och 1940 till Sunhults Missionsförsamling. 1977 fick församlingen sitt nuvarande namn Sunhults Alliansförsamling. Då fick också lokalen namnet Allianskyrkan.

Församlingen är ansluten till Svenska Alliansmissionen (SAM).

Allianskyrkan i Sunhultsbrunn 2012.

Under de första årtiondena fram till 1931 hade inte församlingen någon anställd pastor utan predikoverksamheten uppehölls av kringresande kolportörer och resepredikanter. 1931 bildades **Frinnarydskretsen av SAM** tillsammans med församlingarna i Frinnaryd, Råssmäte och Kape-la. Man anställde då gemensam pastor. Ända från församlingens tillblivelse har **syföreningen** fyllt en viktig funktion. Fram till 1930-talet var symötena i stort sett de sammanhållande samlingarna. Den årligen återkommande syföreningsauktionen hölls under många år på sommaren, så att brunngästerna skulle kunna delta. På den tiden hölls också en skörde försäljning på hösten. På 1960-talet sammanslogs dessa båda försäljningar och numera äger missionsförsäljningen rum i slutet av oktober varje höst.

Åren 1931-32 var betydelsefulla för **barn- och ungdomsverksamheten**. En ungdomsförening bildades 1931 och hade då ett 25-tal medlemmar. Året därpå startade församlingen både söndagsskola och juniorarbete. Juniorföreningen har senare ersatts av Unga Viljor (UV), en scoutbetonad ungdomsverksamhet, som numera bedrivs i samarbete med Frinnaryds baptistförsamling. Barnkören Sångfåglarna, som för några år sedan sjöng in en cd-skiva, har nu gått in i baptistförsamlingens barntimme-grupp Solglimten. Här bör också omnämnas **Dagstorps lägergård** som kretsen förfogat över sedan 1937. En gård man har haft stor nytta av till läger, hajker, friluftsdagar, sommarfester, m.m. och även till uthyrning. Denna gård har fått betyda mycket för många unga människors andliga utveckling.

Dagstorp's lägergård i vinterskrud.

Under många år var missionsmötet på midsommardagen en tradition. Missionshuset var fyllt till trängsel vid dessa tillfällen, eftersom mycket folk brukade komma till Sunhultsbrunn vid midsommartid för att dricka järnvatten. I början av 40-talet ersattes dessa möten av Sunhultskonferensen, som sedan dess hållits en veckohelg i maj-juni varje år.

Utom den redan omnämnda väckelsen på 1870-talet har inte några större väckelser besökt våra bygder. Men det trogna församlingsarbetet har ändå gett resultat och människor har upplevt frälsning och kommit med i församlingen. Det högsta medlemstalet uppnåddes i mitten av 1950-talet med drygt 60 medlemmar. För närvarande har församlingen 24 inskrivna medlemmar.

Frinaryds Missionsförsamling kan hänvisa sin historia bakåt i tiden till 1877, säkerligen som en frukt av den väckelse som gick fram i bygden på 1870-talet, då många kom till tro. Den 12 mars 1877 bildades Frinaryds Missionsförening. Dagen därpå påbörjades byggandet av missionshuset, som stod klart för invigning den 17 november samma år. De stadgar, som antagits i samband med föreningens bildande, omarbetades 1883 på förslag av kyrkoherden i Frinaryd. Föreningen fick nu namnet Frinaryds evangeliskt-lutherska Missionsförening. Dess ändamål var "att verka för Kristi rikets utbredande såväl inom som utom fäderneslandet". Missionsföreningen hade under denna tid ett nära samarbete med Svenska Kyrkan och flera präster deltog i föreningens arbete. Resepredikanter från Jönkö-

pings missionsförening, liksom predikanter från Linköpings stifts evangeliskt-lutherska missionsförening, besökte ofta bygden.

1931 beslutades om namnändring till Frinaryds Missionsförsamling. Församlingen var nu även till namnet en frikyrkoförsamling, som tillhörde Svenska Alliansmissionen. Den tillhörde tillsammans med församlingarna i Sunhult, Råssmäte och Kapela Frinarydskretsen av SAM med gemensam pastor, gemensam lägergård i Dagstorp och gemensamt missionsåtagande. Kretsen har under åren gett underhåll till flera av SAM:s missionärer, verksamma i flera länder både i Asien och Afrika.

Liksom i Sunhult har syföreningen varit en viktig del av verksamheten ända från första början även i Frinaryds missionsförsamling. Alstren har sålts på auktion och inbringat inkomster till församlingens verksamhet.

Församlingen startade söndagsskola ganska tidigt. 1908 bildades en ungdomsförening och i dess spår en juniorförening. En UV-kår startade 1961. Från 1980 fram till 1996 bedrevs UV-kåren i samarbete med baptistförsamlingen.

Församlingens medlemstal var som högst 1947 med 70 inskrivna medlemmar. 1996, när församlingen förenades med Sunhults alliansförsamling, hade församlingen ett 20-tal medlemmar.

Baptistförsamlingarna

Baptismen började sitt genombrott i våra bygder under sista hälften av 1800-talet. Den ene efter den andre kom till tro och lät döpa sig genom nedsänkning. Men det gick inte helt obemärkt förbi, många mötte hårt motstånd. Av många ansågs det till och med som en villolära. Den första baptistiska dopförrättningen i Frinaryd ägde rum år 1882 i Rallån vid Hagalund, då 14 personer döptes. Två dagar senare hölls ytterligare en dopförrättning i Vrangsjön vid Holma. Den 23 juli 1883 bildades Marbäcks baptistförsamling av 20 medlemmar från Aneby baptistförsamling, bosatta i Marbäck. Den 2 decembe

samma år bildades Frinnaryds baptistförsamling av åtta personer. Dessa båda församlingar var verksamma var för sig fram till 1895, då församlingen i Frinnaryd anslöt sig till Marbäcks baptistförsamling.

1898 invigdes Betaniakapellet i Vallstorp, där församlingen bedrev sin verksamhet till 1960, då en ny kyrkolokal uppfördes i Sunhultsbrunn. Sedan ändrade församlingen också sitt namn till **Sunhults Baptistförsamling**. Då många av församlingens medlemmar bodde i Frinnaryd, byggdes också ett utpostkapell i Frinnaryd, Ebeneser, som invigdes 1912.

Nästa steg i församlingarnas historia skedde 1919, då 85 medlemmar ur Marbäcks baptistförsamling bildade **Frinnaryds Baptistförsamling**. Detta skedde i fullt samförstånd med moderförsamlingen, som överlämnade gåvobrev både för tomten och för kapellet med tillhörande lösöre. Ytterligare ett steg i församlingarnas historia togs 1994, då församlingen i Sunhult lade ner sin verksamhet i Sunhult och förenades med församlingen i Frinnaryd igen.

Söndagsskolan var från början en viktig del av Marbäcks baptistförsamlings verksamhet. Roland Svärd berättar i sin skrift "Berättelsen lever vidare" (en historisk återblick över Marbäcks socken), att så gott som alla barn i bygden gick i söndagsskola. Det anordnades söndagsskola inte bara i Betania, Vallstorp, utan även många hem turades om att hålla söndagsskola. I början av 1900-talet kunde ända upp till 150 barn undervisas i olika klasser. Julfester och sommarfester var stora högtider, som samlade mycket folk i Betaniakapellet.

Barn- och ungdomsarbetet fortsatte i Betania, Sunhult, med söndagsskola, Unga Kamrater (UK) och juniorförening och senare tonårsarbete i samarbete med Alliansförsamlingen. Liksom i Marbäck startade söndagsskol-verksamheten i Frinnarydsbygden redan i slutet av 1800-talet. Den första startade 1884 med 65 barn och tre ledare. Det hölls söndagsskola i både Nobynäs och Hyltan.

Ungdomsföreningen Ebeneser bildades 1913 och höll på till 1937. Den ersattes senare av juniorverksamhet, en tid uppdelad i tre grupper benämnda J1, J2 och J3.

För närvarande samlas **Solglimten**, en barngrupp i åldern 4-7 år och **UV** för åldern 7-12 år varje tisdagskväll i samarbete med alliansförsamlingen, var annan gång i Docklidskyrkan, var annan i Allianskyrkan. De äldre ungdomarna. **Upptäckarna**, har sina samlingar var annan fredagskväll.

Docklidskyrkan, f.d. Ebeneser i Frinnaryd.

Missionen har alltid varit en viktig del i baptistförsamlingarnas verksamhet. Man har gett underhåll till flera av Evangeliska Frikyrkans (tidigare Örebromissionens) missionärer i flera länder i både Asien, Afrika och Sydamerika. Under många år har också både baptist- och alliansförsamlingarna deltagit i **Bröd till bröder-(Ge för livet-)** insamlingar till olika utlandsprojekt.

Frinnaryds Baptistförsamling var som störst i mitten av 1930-talet med c:a 150 medlemmar. För närvarande är medlemstalet 40. Namnet på församlingens kyrkolokal var Ebeneser fram till årsmötet 2005, då församlingen beslutade att ändra namnet till **Docklidskyrkan**.

Sång och musik har varit en viktig ingrediens i församlingarnas gudstjänstliv från allra första början, såsom sångkör, strängmusik med flera instrument, ungdomskör, barnkör, kvartett-sång, för att nämna några exempel. Sedan 1990 har

församlingarna i Frinnaryd och Sunhult har en gemensam kör under Ann-Charlotte Johanssons och Britt Sunbrings goda ledning.

Någon gång om året brukar församlingarna inbjuda till en gemensam kampanj både för egen uppbyggelse och för att nå fler med budskapet om frälsningen i Jesus Kristus. Man kallar en pastor eller evangelist från annat håll att komma och predika. Förr var det vanligt med tältmöten. Numera inbjuder vi till en mötesvecka eller möteshelg i våra kyrkor.

En ny gudstjänstform vi haft under senare år är **cafékvällar**. Det innebär samlingar i caféstil med varierande program.

Det råder en mycket fin gemenskap mellan frikyrkorna i Frinnaryd och Sunhult. Gemensam pastor och gemensamma sångare sedan 1990. Församlingar har gått samman. Allt fler gudstjänster och andra sammankomster gemensamma. Barn- och ungdomsarbetet är gemensamt numera. Även styrelsesammanträdena har vi tillsammans. Vi trivs tillsammans och känner oss nästan som en församling. Så steget är egentligen ganska kort till att vi blir en församling. Mycket talar för att det blir så. Det är vad vi samtalar om just nu i församlingarna.

I detta sammanhang bör även omnämnas att den ekumeniska gemenskapen med Frinnaryds församling också fördjupas. **Samkristna Rådet** bildades 1981. Där möts vi ett par gånger per år och planerar gemensamma aktiviteter såsom Kyrkornas bönevecka i januari, bön- och lovsångskvällar, dagledigsamlingar, gemenskapsdagar, m.m. Frikyrkosångarna och kyrkokören sjunger tillsammans flera gånger årligen.

Alla från såväl frikyrkorna som Svenska Kyrkan har ett gemensamt uppdrag, uttryckt av våra pionjärer med orden "att verka för Kristi rikets utbredande såväl inom som utom fäderneslandet". Må Herren välsigna oss alla i den uppgiften.

Göran Henriksson

I FÖRENINGENS FOTOALBUM

finns en hel del bilder. Redaktionen har valt att visa några personer, som varit hängivna hembygdsvänner, och som här avtackas för sina insatser

Birger Samuelsson och Lennart Johansson

Gillis Hermansson, Britta Jakobsson

Ingvar Johansson, John-Erik Göransson

Redaktionskommittén får här framföra ett tack till alla som medverkat i Sockenbladet. Ett särskilt tack vill vi ge Henry Sjöstrand, som alltid ställer upp med bidrag till Sockenbladet. Utan er hjälp hade det inte blivit något Sockenblad. TACK!

VERKSAMHETSBERÄTTELSE 2011

Styrelsen för Frinnaryds Hembygds-förening får härmed lämna följande **verksamhetsberättelse** för år 2011.

Styrelsen har under året bestått av Elisabeth Ganestål, ordf., Hans-Åke Björklund, v. ordf., Kerstin Lood, kassör, Harald Runnestad, sek., samt ledamöterna Ingrid Ericsson, Gert Karlsson, Lärs-Åke Davidsson, Magnus Ljunggren, Stig Gustavsson och Tobias Andersson. Styrelsen har under året haft fyra sammanträden.

Medlemsantalet var vid årets slut och medlemssavgiften 50 kronor /person. Socken-bladet ges som vanligt ut under våren till alla hushåll i socknen samt till medlemmar utanför socknen. Den kommer att gå helt i färg under 2012.

Ett 30-tal medlemmar deltog i **årsmötet**, som avslutades med en film av Olle Lindkvist i vår nyinköpta "bildkanon".

Vid årsmötet avtackades Bengt Sunbring för många år i Sockenbladskommittén.

Vid årsmötet avtackades Bengt Sunbring för många år i Sockenbladskommittén.

Till den årliga **städningen** av hembygds-parken kom ett 15-tal medlemmar, som med god arbetslust såg till att vår fina hembygdsgård ska synas tilltalande och välskött.

Lärs-Åke Davidsson ansvarar för upprustning av husen.

I år rödfärgades några av husen med hjälp av såväl anlitad som frivillig arbetskraft

Full fart på vårstädningen.

Valborgsmässöfirandet och midsommarfesten sker i samband med Byalaget. Föreningen deltog i **Hembygdsgdagen** i Bälaryd 21 augusti. **Slåttern** i Majmålen är en trivsamt sammankomst med goda arbetskrafter under ledning av ängsfogden Lärs-Erik Ivarsson. Avslutningsvis bjuder föreningen på ostkaka, gräddde och jordgubbar på Majmålen loge, där vi blir sittande till sena kvällen i härlig gemenskap och samtal.

På **Loppmarknaden**, som snart kan fira 40-årsfest är en stor och glad folkfest. Köpare kommer långt ifrån. Gert Karlsson, Stig Gustavsson och Arne Thorebring har under hela året samlat på hög och loppmarknadsgeneral Kenneth Lood organiserar medhjälpare. Årets marknad blev den hittills näst största (55 700:-). Det som blir kvävar tar Second Hand-butiken i Aneby hand om. Logmötet 14 augusti svarade frikyrkan för.

För sång och musik svarade Marianne Enell Eva-Lena Knutsson och Britt Sunbring.

Jan-Olof Hallberg deltog som föreläsare för 3:e gången med fina bilder vid **braskvällen**. Temat var bröderna Erik och Sigvard.

Lärs-Åke Davidsson skötte brasan.

Vår sista programpunkt på året är **julmarknaden**. Den blev i år en stor dag, då OSTEN var mest attraktiv med ett kilopris på närmare 700 kronor. 22 ostar försvann tillsammans med ett nummerlotteri på en halvtimme. Stämningen var hög. Lotterier, slaglimpor, palt och ostkakor såldes. Allt präglat av den gemytliga stämning, som råder i Hembygdsgården, som smyckats med stjärnor och girlanger och bordsdekorationer i kräppapper. I den miljön är det lätt att servera slaglimpa, nykärnat smör och hemost, som alla hade en strykande åtgång. Hembygdsgården är också en central punkt för **stickjuntan**, där nya yngre medlemmar kommit till. **Elvakaffet** är också ett populärt arrangemang i samarbete med kyrkan.

Föreningen gläds åt att gården används i så många sammanhang. Vi tackar ALLA, som på olika sätt stöder vår förening och som bidragit till ett lyckat år för *Frinnaryds Hembygdsförening*.

Styrelsen

Styrelsen år 2011.

Lärs-Åke Davidsson, Magnus Ljunggren Tobias Anderson, Harald Runnestad, Stig Gustavsson, Hans-Åke Björklund Kerstin Lood, Ingrid Ericsson, Elisabeth Ganestål, Gert Karlsson.

Sockenblads kommittén år 2011. Arne Thorebring, Roland Johansson, Alexandra Davidsson, Allan Ganestål. Dessutom Elisabeth Ganestål, som höll i kameran.

KALLELSE

Vi kallar härmed till årsmöte i Hembygdsgården 6/4 kl. 19.00. Vi tittar på film och bjuder på kaffe.

VÄLKOMNA!!

Styrelsen